

COMPETENTIEPROFIEL REFERAATBEGELEIDER

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

Competentieprofiel

Inhoudsopgave

<u>1.</u>	<u>Inleiding</u>	3
<u>2.</u>	<u>Competentieprofiel referaatbegeleider</u>	4
	<u>Beroepsbeschrijving</u>	5
	<u>Beschrijving kerntaak</u>	8
	<u>Overzicht competenties</u>	9

1. Inleiding

Leeswijzer

Het competentieprofiel in dit document beschrijft de rol, kerntaken, competenties en bijbehorende succescriteria voor de referaatbegeleider. Bij het lezen van dit competentieprofiel is het van belang rekening te houden met het volgende aandachtspunt:

- het competentieprofiel schetst voor de referaatbegeleider een ideaalbeeld en is een groeimodel.

Het competentieprofiel bestaat uit de volgende onderdelen:

- colofon;
- beroepsbeschrijving: hierin wordt de rol van de referaatbegeleider beschreven aan de hand van een aantal onderwerpen: de beroepscontext/werkzaamheden, rol en verantwoordelijkheden, complexiteit en een typerende beroepshouding;
- beschrijving kerntaken: kerntaken geven de essentie aan van wat een referaatbegeleider doet. Een kerntaak wordt beschreven aan de hand van de volgende aspecten: proces, rol en verantwoordelijkheden, complexiteit, betrokkenen, (hulp)middelen, kwaliteit van het proces, resultaat, keuzes en dilemma's;
- overzicht competenties: een competentie is een samenhangende set van kennis, vaardigheden, attituden en persoonskenmerken die nodig is voor het adequaat handelen in een bepaalde (beroeps)situatie. De competenties worden beschreven aan de hand van succescriteria in termen van gedrag, waaraan te zien is of de beroepsbeoefenaar de competenties beheerst.

2. Competentieprofiel Referaatbegeleider

Colofon

Colofon	
Datum:	December 2017
Ontwikkeld door:	NBA
In opdracht van:	Raad voor de praktijkopleidingen
Verantwoording:	Vastgesteld door: Raad voor de Praktijkopleidingen Op: 12 december 2017 Te: Amsterdam
Bronmaterialen	<ol style="list-style-type: none">1. Gesprekken met referaatbegeleiders;2. Informatiegidsen praktijkopleidingen NBA;3. Eindtermen van de Commissie Eindtermen Accountantsopleidingen (CEA) voor de theoretische opleidingen en de praktijkopleidingen;4. Verordening op de Praktijkopleidingen AA/RA5. Nadere Voorschriften op de praktijkopleidingen AA/RA;6. Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA);7. Handreiking Referaat;8. Website: www.nba.nl

Beroepsbeschrijving

Beroepsbeschrijving	
Beroepscontext/ Werkzaamheden	<p>De werkzaamheden van de referaatbegeleider worden uitgevoerd binnen de kaders van de wet- en regelgeving die van toepassing zijn op de praktijkopleidingen van de NBA.</p> <p>De referaten worden door trainees gepresenteerd in de tweede helft van het laatste jaar van hun praktijkopleidingen. Het verzorgen van referaatgroepen, inclusief de beoordelingen van de referaten, wordt uitgevoerd door onderwijsinstellingen, stagebureaus en service-organisaties op basis van een mandaat dat aan hen verleend is door de Raad voor de Praktijkopleidingen (Raad). De eisen die aan de organisatie van de referaatgroepen en aan de inhoud van de referaten worden gesteld, zijn vastgelegd in de Handreiking Referaat van de Raad.</p> <p>De referaatbegeleider is accountant of accountant geweest (met actuele kennis van het accountantsberoep) in een relevante accountantsomgeving en beschikt aantoonbaar over didactische kwaliteiten. De organisator (= uitvoerder) van het referaat toetst bij aanstelling en herbenoeming of de referaatbegeleiders voldoen aan dit competentieprofiel.</p> <p>De belangrijkste taken van de referaatbegeleider zijn: 1) het begeleiden van de groep en het managen van de groepsdynamiek; 2) het beoordelen of de trainee functioneert op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar en het beoordelen of de trainee op dat niveau kan omgaan met relatief complexe dilemma's en of de trainee deze dilemma's in een maatschappelijke context kan plaatsen.</p> <p>De werkzaamheden van de referaatbegeleider bestaan uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het verzorgen van de referaatbijeenkomsten. In deze bijeenkomsten wordt toegelicht wat een trainee onder een dilemma moet verstaan en hoe de vertaalslag moet worden gemaakt naar een meer algemeen maatschappelijke context. De trainee wordt ondersteund bij het opstellen van een casusbeschrijving, het formuleren van stellingen en het oefenen van presentatie- en discussievaardigheden; • het beoordelen van de casusbeschrijvingen op basis van het normenkader; • het beoordelen van de wijze van communiceren over het dilemma; • het beoordelen van de presentaties op basis van het beschikbare normenkader. <p>De referaatbegeleider is verantwoordelijk voor en betrokken bij het hele proces van de referaatbegeleiding (voorbereidingsbijeenkomsten en referaatbijeenkomsten). De beoordeling van de casusbeschrijvingen en de mondelinge presentaties vindt gezamenlijk plaats door de referaatbegeleider en door een door de organisatie aangestelde tweede beoordelaar (kan ook een tweede referaatbegeleider zijn). Hierdoor is op de beoordeling van de mondelinge presentaties en de casusbeschrijvingen het 'vier-ogen' principe van toepassing. Deze beoordelaar voldoet ook aan het competentieprofiel voor de referaatbegeleider. De tweede beoordelaar richt zich op het mede beoordelen van de schriftelijke en mondelinge referaten.</p> <p>De referaatbegeleider stimuleert het groepsproces waarbij trainees</p>

	<p>positief-kritisch op zichzelf en op anderen reflecteren. In dat groepsproces bewaakt de referaatbegeleider, voor zover dat in zijn vermogen ligt, de vertrouwelijkheid van klantgegevens. De referaatbegeleider handelt conform het Protocol Geheimhouding en hij laat alleen trainees toe tot de referaatgroep die de geheimhoudingsverklaring van de NBA hebben getekend. De referaatbegeleider grijpt in tijdens een bijeenkomst van een referaatgroep, wanneer de vertrouwelijkheid van klantgegevens in het geding is. De referaatbegeleider staat alleen het gebruik van een casus door een trainee toe wanneer daarvoor door of namens het betreffende stagebureau goedkeuring is verleend.</p> <p>De referaatbegeleider / tweede beoordelaar begeleidt met enige routine en frequentie referaatgroepen. Hierdoor ontwikkelt de referaatbegeleider een referentiekader met voldoende vergelijkingsmateriaal. Dit is wenselijk om de kwaliteit van de referaten op peil te houden.</p>
<p>Rol en verantwoordelijkheden</p>	<p>De referaatbegeleider creëert een veilige omgeving en houdt deze in stand, zodat trainees vrijuit over hun dilemma's kunnen spreken.</p> <p>De referaatbegeleider begeleidt het referaatproces en vervult de rollen van didacticus en kwaliteitsbewaker.</p> <p>Het is zijn verantwoordelijkheid om een groepsproces tot stand te brengen waarbij trainees leren van elkaar en vervolgens om vast te stellen of iedere kandidaat afzonderlijk op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar kan omgaan met complexe dilemma's en deze dilemma's aan de hand van stellingen kan plaatsen in een maatschappelijke context.</p> <p>De referaatbegeleider bewaakt dat de trainees cases inbrengen met instemming van de stagebureaus.</p> <p>De referaatbegeleider is verantwoordelijk voor het actueel houden van zijn kennis van de praktijkopleiding en zijn vakkennis.</p>
<p>Complexiteit¹</p>	<p>De referaatbegeleider moet zich in korte tijd een goed beeld kunnen vormen van het niveau van de kandidaat. Van hem wordt verwacht dat hij op basis van het referaat (mondeling en schriftelijk) beoordeelt of de kandidaat voldoet aan de eisen. De kandidaat wordt op vier aspecten beoordeeld:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. de inhoud van het onderwerp; 2. de mondelinge presentatie van het onderwerp; 3. de schriftelijke presentatie van het onderwerp; 4. de participatievaardigheden. <p>Hiervoor moet de referaatbegeleider met een 'helikopterview' de vaardigheden van de kandidaat kunnen beoordelen. De referaatbegeleider moet in staat zijn om de discussie op gang te brengen en te houden op het moment dat de referent hierin zelf onvoldoende slaagt. De referaatbegeleider beschikt over verschillende gesprekstechnieken die hij zelf kan inzetten, maar ook kan overbrengen</p>

¹ De complexiteit van beroepshandelingen wordt bepaald door de aard en inhoud van het werk zoals diversiteit van werkzaamheden of het uitvoeren van werkzaamheden waarvoor standaardwerkwijzen gelden, de context waarin het werk wordt gedaan en de keuzes en dilemma's waarvoor de beroepsbeoefenaar tijdens de uitoefening van de kerntaken uit het beroep al dan niet wordt geplaagd (Bron: Protocol beroepsprofielonderzoek, Colo).

	op de kandidaat. De referaatbegeleider hanteert coachende vaardigheden waarmee hij de kandidaat begeleidt richting het niveau waarop het referaat moet worden gepresenteerd. De referaatbegeleider beschikt tevens over beoordelende vaardigheden.
Typerende beroepshouding	Voor een professionele taakuitoefening beschikt de referaatbegeleider over de volgende persoonskenmerken, vaardigheden en houdingsaspecten: <ol style="list-style-type: none"> 1. professioneel kritische instelling; 2. vaktechnische kennis en inzicht; 3. helikopterview; 4. analytisch; 5. sociaal-communicatief; 6. empathisch; 7. objectief; 8. affiniteit met het onderwijs en/of de praktijkopleiding; 9. didactisch onderlegd.

Beschrijving kerntaken

Kerntaak 1: Referaatgroepen begeleiden
Proces
De referaatbegeleider begeleidt referaatgroepen en brengt binnen deze referaatgroepen een leerproces tot stand waarbij trainees van elkaar leren. In een aantal (minimaal 4) voorbereidende bijeenkomsten worden kandidaten voorbereid op het schrijven van een casusbeschrijving en op het presenteren van een mondeling referaat. Vervolgens worden er in een aantal bijeenkomsten (minimaal 2) referaten gepresenteerd. Tijdens de referaatbijeenkomsten bewaakt de referaatbegeleider de vertrouwelijkheid van de kantoor- en klantgegevens.
Rol en verantwoordelijkheden
Zie beroepsbeschrijving.
Complexiteit
Zie beroepsbeschrijving.
Kwaliteit van proces en resultaat
De kandidaat is objectief en onderbouwd beoordeeld (met toepassing 'vier-ogen' principe)

Keuzes en dilemma's
1. de geheimhouding van klant- en kantoorgegevens wordt wel / niet in acht genomen; 2. participeert de kandidaat in de discussies wel / niet voldoende?

Kerntaak 2: Referaatgroepen beoordelen
Proces
De referaatbegeleider beoordeelt de referaten en maakt bij zijn beoordelingen gebruik van de daarvoor bestemde beoordelingsformulieren en hanteert bij de beoordeling de voorgeschreven beoordelingscriteria. De referaatbegeleider voert de beoordelingen uit samen met een andere beoordelaar van de organiserende instelling. In consensus komen zij tot hun oordelen. Inhoudelijk wordt beoordeeld of de kandidaat in staat is om op een correcte wijze op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar om te gaan met complexe dilemma's en deze dilemma's aan de hand van stellingen te plaatsen in een maatschappelijk relevante context.
Rol en verantwoordelijkheden
Zie beroepsbeschrijving.
Complexiteit
Zie beroepsbeschrijving.
Kwaliteit van proces en resultaat
De kandidaat is objectief en onderbouwd beoordeeld (met toepassing 'vier-ogen' principe)
Keuzes en dilemma's
1. de dilemma's van de kandidaat wel / niet goedkeuren; 2. de stellingen uit het referaat wel / niet goedkeuren; 3. verschil van mening met betrekking tot de beoordeling ten opzichte van de mede-beoordelaar; 4. participeert de kandidaat in de discussies wel / niet voldoende?

Overzicht competenties

1. Competentie	Groepsproces bevorderen
Omschrijving	De referaatbegeleider is in staat om met een groep trainees een groepsproces tot stand te brengen waarbij trainees van elkaar leren
Succescriteria	
Proces	<ol style="list-style-type: none"> 1. is in staat om voor trainees een 'veilige omgeving' te creëren waarin trainees zich durven te uiten; 2. toont de vaardigheid om trainees kritisch naar elkaar te laten 3. luisteren; 4. toont de vaardigheid om trainees kritische vragen aan elkaar te laten stellen; 5. is in staat om een groepsproces op gang te brengen op het moment dat trainees terughoudend zijn ten aanzien van de groepsparticipatie; 6. beschikt over leidinggevende vaardigheden en is besluitvaardig.
Resultaat	De trainee die deelneemt aan een referaatgroep leert van de feedback die de andere deelnemers aan de referaatgroep aan hem geven.

2. Competentie	Beroepswaardigheid beoordelen
Omschrijving	De referaatbegeleider is in staat om op adequate wijze te beoordelen of de trainee op basis van de casusbeschrijving en de mondelinge presentatie functioneert op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar en op dat niveau om kan gaan met relatief complexe dilemma's. De trainee kan deze dilemma's plaatsen in een bredere maatschappelijke context.
Succescriteria	
proces	<ol style="list-style-type: none"> 1. bereidt de referaatbijeenkomsten goed voor; 2. bepaalt of de casusbeschrijving van voldoende kwaliteit is om te kunnen dienen als basis voor de mondelinge presentatie; 3. bepaalt of de trainee het voorliggende dilemma / de voorliggende dilemma's behandelt op basis van een correcte toepassing van de wet- en regelgeving (m.n. de VGBA); 4. bepaalt of de casusbeschrijving conform de voorschriften is opgesteld; 5. bepaalt of de mondelinge presentatie conform de voorschriften is gehouden; 6. weegt in de beoordeling de breedte en diepgang van de wijze waarop het dilemma is behandeld; 7. stelt zich in de referaatgroep actief op en stelt verdiepende / verduidelijkende vragen wanneer de deelnemende trainees dit achterwege laten; 8. stemt met de andere beoordelaar van de organisatie de beoordelingen af op basis van de beschikbare sjablonen en normenkaders; 9. vult het beoordelingsformulier correct in en geeft een uitgebreide en duidelijke toelichting
Resultaat	De trainee heeft de casusbeschrijving en de mondelinge presentatie met een voldoende of met een excellent afgerond. Ingeval van een onvoldoende wordt de daarvoor beschreven procedure door de referaatbegeleider gevolgd.

3. Competentie	Reflecteren en professionaliseren
Omschrijving	De referaatbegeleider is in staat om op adequate wijze te reflecteren op zijn eigen rol en functioneren en de rol en functioneren van de beoordelaar en werkt aan de verdere ontwikkeling van zijn professionaliteit.
Succescriteria	
proces	<ol style="list-style-type: none"> 1. is accountant of accountant geweest en volgt actuele vakinhoudelijke ontwikkelingen en de ontwikkelingen in de relevante wet- en regelgeving 2. herkent en erkent eigen kwaliteiten en mogelijkheden en houdt deze op peil 3. informeert zich actief over de praktijkopleiding en leest alle relevante beschikbare documentatie over de praktijkopleiding 4. toont een professioneel-kritische instelling ten aanzien van zijn eigen functioneren en probeert zijn werkwijze voortdurend te verbeteren
Resultaat	De professionaliteit van de referaatbegeleider wordt bevorderd en is geborgd door het toezicht vanuit de Raad. De Raad vraagt de organiserende organisaties hierover in het kader van haar toezichthoudende taak periodiek te rapporteren. Toezichthouders van de Raad zijn steekproefsgewijs bij referaatbijeenkomsten aanwezig en kijken dan mede naar de geschiktheid van de referaatbegeleider.